

MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE

ȘCOALA DOCTORALĂ *STUDIILOR ARTELOR ȘI CULTUROLOGIE*

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: [780.8:780.616.433.082.2]:781,61 (043,2)

MARIA GHEORGHIEVA

***SONATA-REMINISCENZA* DE NIKOLAI MEDTNER:
CARACTERISTICILE DRAMATURGICE ȘI DE FACTURĂ PRIN
PRISMA TRATĂRII INTERPRETATIVE**

Rezumatul tezei de doctor în arte

**SPECIALITATEA 653.01 – MUZICOLOGIE
(DOCTORAT PROFESIONAL)**

Chișinău, 2023

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii doctorale *Studiul artelor și culturologie* a Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

- 1. Tatiana Berezovicova, președinte**, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova.
- 2. Ecaterina Gîrbu, secretar**, doctor în studiul artelor și culturologie, conferențiar universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova.
- 3. Svetlana Țircunova, conducător științific**, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova.
- 4. Elena Mironenco, referent oficial**, doctor habilitat în studiul artelor și culturologie, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova.
- 5. Margarita Tetelea, referent oficial**, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat *Alecu Russo*, Bălți, Republica Moldova.
- 6. Aurelia Simion, referent oficial**, doctor în muzică, profesor universitar, Universitatea Națională de Arte *George Enescu*, Iași, România.
- 7. Victoria Tcacenco, referent oficial**, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova.

Susținerea va avea loc în data de 8 decembrie 2023, la orele 14.30, la ședința Consiliului Științific Specializat de susținere a tezei de doctor în arte a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău, str. Mateevici, 87, aud. 52). Teza și referatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova (Chișinău, str. 31 August 1989, 78A), la biblioteca Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău, str. Mateevici 87, sala de lectură), cât și pe site-urile web ANACEC www.cnaa.md și AMTAP <http://amtap.md>.

Autoreferatul a fost expediat la «5» noiembrie 2023

Secretar științific al Comisiei de susținere a tezei:

Ecaterina Gîrbu, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar _____

Conducător științific

Svetlana Țircunova, doctor în studiul artelor, profesor universitar _____

Autor:

Gheorghieva Maria _____

PRINCIPALELE TEZE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei studiate. Nikolai Karlovich Medtner (1880–1951) ocupă un loc deosebit în istoria culturii muzicale universale. Fără N. Medtner, nu ne-am putea imagina procesele de devenire ale muzicii contemporane, de fapt, ca și fără C. Debussy, M. Ravel, S. Rahmaninov, A. Scriabin, S. Prokofiev, I. Stravinsky și alții. Artist original – compozitor minunat, pianist virtuoz și profesor talentat – N. Medtner nu a aderat în mod direct la niciuna dintre tendințele stilistice din prima jumătate a secolului XX. Axându-se parțial pe concepțiile estetice ale romanticilor germani, precum F. Mendelssohn-Bartholdy, R. Schumann și J. Brahms și ale compozitorilor ruși – S. Taneyev, A. Glazunov și S. Rahmaninov, N. Medtner a dezvoltat o viziune originală asupra artei muzicale de la începutul secolelor XIX-XX, al cărei stil, potrivit lui Yu. Keldysh, „poate fi definit ca „romantism clasic” sau „clasicism romantic”. Spre deosebire de mulți dintre contemporanii săi, el nu a încălcat fundamentele gândirii modal-armonice, ci a demonstrat noi posibilități de organizare majoră-minoră a discursului muzical. Compozitorul a păstrat în creația sa formele structurii tematice a muzicii, ce fuseseră stabilite înaintea sa, conferindu-le un conținut nou.

Lucrările pentru pian ale lui N. Medtner de-a lungul secolului XX au fost incluse în programele de concerte ale multor muzicieni celebri din trecut – S. Rachmaninov, G. Neuhaus, S. Richter, E. Gilels, J. Flier etc. În spațiul muzicii contemporane, N. Medtner, de asemenea, ocupă o poziție importantă. Mai mult, interesul pentru muzica lui abia începe să capete amploare. În februarie 2006, la Moscova a fost organizat *Festivalul Internațional de Muzică de Cameră „Medtner”*, a cărui inspirație și protagonist a fost pianistul Boris Berezovsky. În 2007, acest forum a căpătat mai multă semnificație: la concertele de cameră s-au adăugat concerte simfonice, iar în afișe au fost incluse trei orașe rusești – Moscova, Ekaterinburg și Vladimir. Cel de-al treilea festival (2011) a fost dedicat zilei de naștere a compozitorului și a avut loc în sala teatrului *Școala de artă dramatică* din Moscova. Și în alte țări au fost organizate festivaluri dedicate lui N. Medtner. Primul dintre ele a avut loc în ianuarie 2016 la Londra, unde compozitorul și-a petrecut ultimii ani din viață, iar cel de-al doilea – în noiembrie 2017. La hotarul dintre lunile octombrie – noiembrie 2018, la Berlin a avut loc un alt forum internațional consacrat lui N. Medtner. Rezonanța acestor evenimente culturale a stimulat interesul pentru muzica acestui maestru, ce a început să fie interpretată din ce în ce mai mult de către pianiști importanți precum Lucas Debargue, Daniil Trifonov, Nikolai Lugansky și alții.

Aparent, unul dintre motivele pentru care pianiștii apelează adesea la creația lui N. Medtner este faptul că muzica sa este foarte „pianistică”, întrucât compozitorul însuși a fost unul din reprezentanții școlii ruse de pian, care cunoștea în profunzime problemele interpretării artistice.

Ca pianist remarcabil, el însuși reușea să exprime perfect complexitatea facturii propriilor compoziții, iar ca și compozitor, a reușit să o adapteze și pentru alți interpreți, ceea ce le-a permis să nu piardă din vedere concepția autorului în timpul lucrului asupra interpretării lucrării. Aceasta a fost poziția principială a muzicianului – el nu a compus pentru instrumente la care nu cânta el însuși. Iată de ce, este firesc ca interesele artistice ale lui N. Medtner să fie îndreptate exclusiv către muzica pentru pian și cu participarea pianului: din cele șaiszeci și una de creații pe care le-a publicat, aproape două treimi au fost scrise pentru acest instrument. În domeniul simfonic, genul de concert pentru pian a devenit o prioritate pentru compozitor. Cele trei opusuri de concert monumentale semnate de N. Medtner, ce pot fi tratate ca niște simfonii, atrag atenția prin caracterul elaborat al partidei solistice, complexitatea și sobrietatea dramatică a acesteia. Și în muzica de cameră a lui N. Medtner, partidei pianului îi revine un rol extrem de important, uneori decisiv.

În ceea ce privește moștenirea pianistică propriu-zisă a lui N. Medtner, aceasta este diversă ca gen. Un număr semnificativ de lucrări sunt numite *povești* și sunt grupate în zece cicluri. Nu mai puțin celebre sunt cele trei cicluri de piese pentru pian unite sub un generic comun – *Motive uitate* (op. 38–40). Un loc central îl ocupă cele paisprezece sonate, care sunt polivalente ca imagine muzicală și formă. Una dintre cele mai recognoscibile sonate autobiografice ale lui N. Medtner este *Sonata-amintire*, impregnată de poezia unui suflet sensibil. Temele muzicale ale acestei lucrări unesc într-un singur tot, toate creațiile din ciclul *Motive uitate* op. 38–40, iar conceptul dramaturgic reflectă într-o formă concentrată cele mai importante principii ale gândirii compozitorului. Melodiile acestei sonate pot fi auzite în *Canzona serenata* op. 38 nr. 6; anumite ecouri și variațiuni – în *Danza graziosa* op. 38 nr 2; iar în ceea ce privește piesa *Alla reminiscenza* (op. 38 nr. 8), aceasta se bazează în întregime pe tema introducerii din *Sonata-reminiscenza*. Caracterul emoționant al muzicii acestei creații a fost determinat de faptul că *Sonata-reminiscenza* este cea mai populară compoziție pentru pian, semnată de N. Medtner.

În Republica Moldova, din păcate, nu există tradiții de interpretare a muzicii compozitorului, în ciuda faptului uimitor al legăturii indirecte a pedagogiei pianistice autohtone cu marcanta sa personalitate. Se știe, că printre studenții acestui muzician a fost pianistul A. Shatskes, care a lucrat pe parcursul multor ani la Conservatorul de Stat din Moscova. *P.I. Ceikovski*. Printre alții, el a fost profesorul lui A. Miroșnikov, care a predat, la rândul său, la catedra Pian special a instituției superioare de muzică din Moldova, timp de aproximativ un sfert de secol. De menționat, însă, că fiind adept al muzicii vechi și clasice, A. Miroșnikov nu a interpretat niciodată lucrările lui N. Medtner. Cu toate acestea, unii profesori ai Departamentului Pian Special de la AMTAP au inclus lucrări ale acestui compozitor în programele lor de concert. De exemplu, L. Vaverko a prezentat publicului *Canzona serenata* op. 38 No. 6 și *Preludiul Es-*

dur op. 4 nr. 4; S. Kovalenko, fiind student în anul trei, a interpretat *Sonata-remniscenza*; duetul de pianiști A. Lapisus – Iu. Mahovici au inclus în repertoriul lor un aranjament propriu pentru două pianе, a *Canzonei serenata* op. 38 nr. 6.

Abordarea atât de rară a muzicii de pian a lui N. Medtner în Moldova se explică prin mai multe motive. Unul dintre acestea poate fi numit „ideologic”: în perioada sovietică, creația lui N. Medtner nu a fost încurajată, deoarece compozitorul și-a petrecut ultimii ani ai vieții în exil. Alte motive sunt legate de cerințele înalte în ce privește pregătirea interpreților și ascultătorilor, atât din punctul de vedere al înțelegerii psihologice a dramaturgiei lui Medtner, cât și în ceea ce privește tratarea problemelor complexe de interpretare a unui discurs pianistic individualizat. Astfel, unul dintre motivele realizării tezei de față a fost intenția autorului de a atrage atenția interpreților și de a suscita interesul studenților pianiști pentru muzica lui N. Medtner, în special, pentru *Sonata-amintire*.

Un alt motiv care a determinat abordarea acestei teme, cât și actualitatea acesteia, este lipsa, în Republica Moldova, a unor studii dedicate creației pentru pian a lui N. Medtner, și, cu atât mai mult, a unor studii elaborate din perspectiva interpretării pianistice. Până în prezent, în muzicologia din republică nu există lucrări care să cuprindă recomandări metodologice pentru interpretarea muzicii pentru pian a lui N. Medtner, realizate în baza experienței practice și a observațiilor analitice. În același timp, absența unor astfel de lucrări face dificilă promovarea pe scena de concert a acestei muzici, cu un conținut atât de complex. În consecință, actualitatea studierii *Sonatei-remniscenza*, ca lucrare pentru pian în care sunt concentrate principalele trăsături ale stilului compozitorului, este dictată nu doar de semnificația lucrării ca fenomen artistic, ci și de absența studiilor dedicate acesteia.

Scopul tezei – a argumenta unicitatea soluției compoziționale-dramatice și de factură *Sonatei-remniscenza* op. 38 nr. 1 de N. Medtner prin sinteza modurilor lirice, epice și dramatice de organizare a conținutului și un tip special de factură care combină principiile omofoniei și polifoniei.

Obiectivele cercetării:

- efectuarea unei analize muzicologice și interpretative a *Sonatei-remniscenza* și a altor lucrări de N. Medtner, legate pe plan figurativ de aceasta;
- relevarea importanței *Sonatei-remniscenza*, ca lucrare centrală în moștenirea pianistică a lui N. Medtner;
- determinarea determinărilor particularităților tratării compoziționale, dramaturgice și de factură ale *Sonatei-remniscenza* de N. Medtner;
- caracterizarea sistemului de indicații interpretative ale lui N. Medtner în textul muzical;

- identificarea problemele interpretative Sonatei-reminiscenza și a recomanda modalități specifice de rezolvare a acestora.

Obiectul de studiu este *Sonata-reminiscenza* op. 38 nr. 1 de N. Medtner, precum și Sonata *f moll* op. 5, *Sonata-elegie* op. 11 nr. 2, *Cântecul Ofeliei* op. 14 nr. 1, *Poveste* op. 20 nr. 1, *Sonata-poveste* op. 25 nr. 1, *Poveste* op. 26 nr. 2, *Sonata-baladă* op. 27, *Sonata a-moll* op. 30, *Poveste* op. 34 nr. 2 *Когда что звали мы своим, навек от нас ушло...* (Atunci când ceea ce numeam „al nostru”, a dispărut pentru totdeauna... – trad.n.); *Canzona Fluviala* op. 38 nr. 4, *Cântec de seară* op. 38 nr. 6, *Danza silvestra*, op. 38 nr. 7 *Ca o amintire* op. 38 nr. 8, *Cântecul dimineții* op. 39 nr. 4, *Sonata tragică* op. 39 nr. 5, *Sonata furtună* op. 53 nr. 2.

Noutatea și originalitatea proiectului este determinată de sinteza realizării practice (artistice) a lucrărilor pentru pian ale lui N. Medtner și studiul teoretic al acestora. Sub aspect **teoretic**, pentru prima dată în muzicologia Republicii Moldova, este prezentat un studiu al trăsăturilor dramaturgiei și discursului pianistic al *Sonatei-reminiscenza* a lui N. Medtner, ca lucrare-cheie în moștenirea artistică a compozitorului, care dezvoltă și facilitează semnificativ munca artiștilor interpreți nu doar asupra acestei lucrări, ci și asupra altor lucrări ale maestrului și oferă, de asemenea, o bază pentru evaluarea artistică argumentată a unei anumite tratări interpretative.

Aspectul practic al tezei este legat de interpretarea de către autoare a creațiilor pentru pian ale lui N. Medtner (*Sonata-reminiscenza* op. 38 nr. 1 *Cântecul dimineții* op. 39 No. 4, *Poveștile* op. 51 nr. 2, 4, 5, 6; *Povestea* op. 34 nr. 2 *Когда что звали мы своим, навек от нас ушло...* (Atunci când ceea ce numeam al nostru, a dispărut pentru totdeauna...); *Cântec de seară* op. 38 nr. 6; *Ca o amintire* op. 38 nr. 8; *Sonata-elegie* op. 11 nr. 2), a partidei pianului în creația sa vocală (*Sonata-vocaliză* op. 41 nr. 1), a creațiilor pentru pian de P. Ceaikovski (*Meditație* op. 72 nr. 5; *Dialog* op. 72 nr. 8; *Cântec elegiac* op. 2 nr. 14), S. Rahmaninov (*Preludiile* op. 23 nr. 4, 10; *Preludiile* op. 32, nr. 5, 10, 12), C. Franck (*Preludiu, Fuga și Variațiune* op. 18), F. Schubert (*Sonata a moll D. 537*), J. Brahms (*Intermezzo A dur* op. 118 nr. 2), în cadrul evoluțiilor concertistice pe scena Sălii Mari a AMTAP. Prezentarea în concert a *Sonatei-vocaliză* a avut loc pentru prima dată în Republica Moldova. **Originalitatea** este determinată de sinteza analizei muzicologice a *Sonatei-reminiscenza*, a unui șir de alte creații ale lui N. Medtner și de realizarea lor interpretativă.

Baza metodologică a tezei constă în sinteza *metodelor* de cercetare științifică utilizate. Metodele științifice generale, care vizează conceptualizarea problemei propuse spre cercetare, includ analiza, sinteza, inducția, deducția, comparația ș. a. Dintre metodele umanistice, un loc important revine metodelor *istorice și biografice*, care au fost utile în caracterizarea *Sonatei-reminiscenza*, din punctul de vedere al locului pe care îl ocupă în procesul cultural și istoric

mondial al secolului XX și în evaluarea critică a acesteia, de pe pozițiile contemporaneității. Metoda *teoretică* s-a exprimat într-o considerație sistemic-structurală a subiectului de studiu, implicând studiul sonatei ca element integrant al unui singur fenomen artistic – muzica pentru pian a lui N. Medtner în ansamblu.

Printre metodele muzicologice speciale utilizate în teză se numără cea a analizei interpretative, care presupune examinarea creațiilor muzicale din punctul de vedere al tratării lor interpretative.

La etapa cercetării *empirice* a materialului, au fost folosite rezultatele conversațiilor personale cu pianistii L. Vaverco, A. Lopicus, Yu. Mahovici. Totodată, a fost luată în considerare și experiența activităților concertistice ale autorului, în cadrul doctoratului.

Baza teoretică a tezei s-a constituit din cercetări muzicologice ce pot fi grupate în trei direcții. Prima include studii biografice dedicate vieții și activității de creație a lui N. Medtner; moștenirii epistolare a muzicianului și a contemporanilor săi; lucrări ce abordează probleme ale creativității maestrului; memorii ale unor artiști ce au avut tangențe cu compozitorul, pe parcursul vieții sale. Cea de-a doua direcție, care formează baza teoretică a acestei teze, cuprinde lucrări din domeniul teoriei muzicii, dedicate proceselor dramaturgice și texturale în arta sunetelor. Cel de-al treilea grup de cercetări, care alcătuiesc baza metodologică a tezei, include lucrări despre arta de interpretare la pian, semnate de pianisti concertiști și profesori celebri. Acestea pot fi tratate ca fiind „cărți de căpătâi” pentru fiecare interpret, utile prin sfaturile specifice asupra lucrului interpretului.

Semnificația teoretică a tezei este determinată de rolul-cheie pe care-l deține aceasta în cercetările științifice ulterioare în domeniul studierii trăsăturilor dramaturgice și facturale ale muzicii pentru pian a lui N. Medtner, întrucât *Sonata-reminiscenza* este o expresie concentrată a credo-ului artistic al compozitorului. Teza de față își propune să stimuleze cercetarea științifică în ce privește corelațiile dintre interpretarea la pian, pedagogia muzicală și compoziție.

Semnificația practică a lucrării rezidă în posibilitatea utilizării materialelor acesteia în cursurile universitare de *Istorie a muzicii universale*, *Istoria interpretării pianistice* și *Metodica de predare a instrumentului*. Recomandările practice pot fi utile pianistilor interpreți și profesorilor instituțiilor de învățământ muzical din clasele de pian special, ansamblu de cameră, măiestrie de concert etc. Rezultatele studiului sunt aplicabile în procesul de îmbunătățire a abilităților de interpretare și de dezvoltare a culturii muzicale generale a studenților interesați.

Aprobarea rezultatelor. Teza a fost discutată la ședințele școlii doctorale AMTAP, precum și în cadrul conferințelor științifice muzicologice naționale și internaționale. **Partea practică a tezei** a fost prezentată în cadrul a trei concerte ce au avut loc în Sala Mare a AMTAP. Principalele rezultate ale **cercetării teoretice** sunt reflectate în 7 publicații, în reviste științifice și

colecții de articole științifice, inclusiv 6, în publicații științifice recomandate de Consiliul Național de Acreditare și Certificare. Principalele teze au fost folosite în activitățile de predare și concertistice ale autorului.

Volumul și structura cercetării teoretice

Teza conține 85 de pagini ale textului de bază, care include o Introducere, două capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 70 titluri și anexa. În introducere este argumentată alegerea subiectului de cercetare, este determinat gradul de noutate științifică și de relevanță a tezei, este caracterizată baza metodologică și științifică a cercetării. **Primul capitol** vizează aspecte legate de viziunea asupra lumii a lui N. Medtner și atitudinea sa față de arta muzicală, fapt strâns legat de informațiile și studiile despre personalitatea artistică a compozitorului, semnate de diverși muzicologi. De asemenea, sunt cercetate și caracteristicile dramaturgiei *Sonatei-remniszenza*, în raport cu specificul metodei artistice a lui N. Medtner. **Cel de-al doilea capitol** este consacrat analizei trăsăturilor facturii *Sonatei-remniszenza* și a unor creații legate pe plan tematic de aceasta. În baza acestor observații, a fost efectuată o analiză interpretativă a *Sonatei-remniszenza*. Teza se încheie cu concluzii generale și recomandări. În anexă sunt prezentate programele recitalurilor autorului tezei.

Cuvinte cheie: Nikolai Medtner, muzică pentru pian, sonată, dramaturgie, compoziție, factură, repertoriu, tratare interpretativă.

CONȚINUTUL TEZEI

Capitolul 1 – **Metoda artistică a lui N. Medtner și trăsăturile dramaturgice ale *Sonatei-remniszenza* op. 38 nr. 1** – conține trei compartimente. În **1.1.** sunt caracterizate **trăsăturile personalității compozitorului și sistemul ideilor sale estetice**, care și-au găsit reflectarea în manifestul său artistic *Muza și moda*. La rândul său, aceasta a fost „cheia” pentru înțelegerea metodei artistice a lui N. Medtner și comprehensiunea surselor dramaturgiei lucrărilor sale, în special, a *Sonatei-remniszenza*. În compartimentul **1.2.** sunt prezentate **în detaliu caracteristicile lirice, epice și dramatice** ale sonatei date. Compartimentul **1.3.** conține **concluzii la capitolul 1**, ce se rezumă la următoarele.

Trăsăturile socio-psihologice personale ale compozitorului, care au fost remarcate de toți contemporanii săi, includ integritatea naturii sale introvertite, în care se îmbinau modestia, noblețea, onestitatea și lipsa de invidie. Aceste calități erau completate de înalta educație și cultură ale lui N. Medtner, fapt ce vorbește despre amploarea orizontului și diversitatea intereselor sale. O minte critică ascuțită și o poziție de viață clară formată de timpuriu și susținerea principială a propriilor viziuni, independente de opiniile general acceptate. Interesul nedisimulat față de

evenimentele lumii exterioare, atât culturale, cât și politice, a condiționat dragostea exasperată a compozitorului pentru patria sa și dorul de aceasta, pe când se afla în exil.

Crezul filosofic al lui N. Medtner este expus în manifestul său artistic *Muse and Fashion*. Principalele teze ale acestei cărți documentează starea critică a artei contemporane și propun o modalitate de depășire a crizei. Orientarea retrospectivă a idealurilor artistice ale compozitorului și-a găsit întruchiparea practică în activitatea sa creatoare, manifestată în baza tradițiilor bogate ale trecutului, fără de care dezvoltarea ulterioară și, prin urmare, reînnoirea artei, este imposibilă. N. Medtner a condamnat negarea normelor consacrate ale gândirii tematice și tonal-armonice, distrugerea sistemului clasic-romantic al formelor muzicale și crearea unor modalități artificiale, neviabile pentru a compune muzică. El a considerat diatonica, extinsă prin mijloace cromatice, drept bază a construcției sonore, fiind convins că aceste mijloace sunt suficiente pentru crearea unei lucrări muzicale contemporane complete.

Toate acestea au fost reflectate în mod direct sau indirect în *Sonata-reminiszenza* a lui N. Medtner, întrucât aici putem sesiza în mod clar direcția căutărilor compozitorului. Totodată, în această creație s-au reflectat viziunile autorului muzicii asupra lumii.

Anume prin concepțiile estetice ale compozitorului, formate în tinerețe și susținute de-a lungul vieții, putem explica particularitățile organizării conținutului muzical a lucrărilor pentru pian ale lui N. Medtner, în special cele ale *Sonatei-reminiszenza*. Acestea sunt determinate de sinteza modalităților lirice, epice și dramatice de dezvoltare a conceptului artistic, cu predominanța primelor două.

Trăsăturile lirice conferă conținutului o notă de subiectivitate și sunt exprimate prin preocuparea deosebită pentru modelarea emoțiilor în muzică. Ele incită spre cunoașterea aprofundată a lumii interioare a omului, a gândurilor, imaginilor, sentimentelor sale. Ideea de *reminiszenza* prezentă în titlul sonatei contribuie, de asemenea, la etalarea conținutului liric al lucrării, care, reflectând inconsecvența și fragmentarea gândirii, elemente inerente procesului de rememorare, conferă un caracter caleidoscopic formei acestei creații. Similaritatea materialului tematic, ca proprietate importantă a spațiului intonațional al sonatei, de asemenea, indică și asupra metodei lirice de organizare a conținutului.

Calitățile epice ale *Sonatei-reminiszenza* rezidă în aspectul narativ general al lucrării, în prezența unui „povestitor” convențional (tema-*reminiszenza*), precum și în predominanța principiului juxtapunerii secțiunilor contrastante ale formei. Aceste caracteristici atribuie conținutului general al lucrării o oarecare detașare și atenuează componenta lirică a conținutului. O dezvoltare lirico-epică similară este caracteristică și altor lucrări ale autorului, precum observăm, de exemplu, în *Sonata-poveste* op. 25 nr. 1, *Sonata-elegie* op. 11 nr. 2, *Sonata-baladă* op. 27 ș.a.

Într-o măsură mai mică, *Sonata-remisnzenza* conține trăsături dramatice. Ele sunt condiționate de însăși forma sonatei și se remarcă doar în anumite secțiuni și teme ale lucrării, iar materialul tematic, de o variată gamă emoțională, este echilibrat cu măiestrie. În general, această lucrare poate fi un exemplu excelent de întruchipare a conceptului și inovației lui Medtner privind diversitatea în omogenitate, despre care compozitorul scrie în detaliu în tratatul său *Muza și moda*.

Conștientizarea sintezei metodelor de dezvoltare a conținutului enunțate mai sus oferă interpretului posibilitatea de a construi în mod convingător o structură generală în care prima expoziție poate fi apreciată ca un început al narațiunii, prezentare a sferei figurative a amintirilor; cea de-a doua expoziție – ca o descoperire de noi fațete în lumea deja creată a remisnzențelor; dezvoltarea – ca o izbucnire emoțională bruscă și scufundarea într-o adâncime și mai mare a conștiinței; repriza – ca o reîntoarcere la starea firească. În acest proces, reperele principale se constituie din trei zone culminante – în cea de-a doua expoziție (după a cea de-a doua temă secundară), la sfârșitul dezvoltării și în a cea de-a doua jumătate a reprizei (aparitia primei teme secundare). În mod deosebit, din punct de vedere al forței emoționale, iese în evidență cea de-a doua, fapt ce în general conferă structurii un caracter ondulatoriu.

Având în vedere cele expuse mai sus, conchidem că în *Sonata-remisnzenza*, N. Medtner atinge culmile măiestriei, prin conceptul sintezei originale dintre trăsăturile lirice, epice și dramatice, fapt ce a determinat tratarea neordinară a formei de sonată și la o deosebită organizare intonațională și tematică.

Capitolul 2. Gândirea armonică și proprietățile omofon-polifonice ale facturii *Sonatei-remisnzenza* op. 38 nr. 1 de N. Medtner este sistematizat în patru compartimente. În **2.1. – Trăsăturile gândirii armonice** – sunt analizate particularitățile armonice ale *Sonatei-remisnzenza*, în care structura tonală devine unul dintre factorii decisivi în organizarea compoziției. În compartimentul **2.2.** sunt luate în considerare **trăsăturile omofonice ale discursului muzical**, ce determină factura temelor principale ale sonatei studiate. Secțiunea **2.3.** este dedicată identificării **elementelor de polifonizare a texturii**, care a constituit o paradigmă stilistică importantă a creației compozitorului și a fost utilizată ca modalitate organică de dezvoltare tematică. Compartimentul **2.4.**, construit sub formă de **concluzii la capitolul 2**, sintetizează observații despre trăsăturile armonice și facturale ale lucrării date.

Analiza întreprinsă arată în mod convingător că în *Sonata-remisnzenza*, ca și în toată creația pentru pian, N. Medtner folosește o varietate largă de mijloace armonice și texturale pentru a întruchipa în mod adecvat conținutul artistic. Evitând efectele exterioare impozante și pompozitatea expresiei, el apelează la elemente ale limbajului muzical ce corespund mai îndeaproape concepției individuale a lucrării.

Limbajul armonic al acestei sonate reprezintă o sinteză originală a diatonicului și cromaticului: simplitatea diatonicii este combinată în mod organic și subtil cu cromatica sofisticată. N. Medtner folosește pe scară largă consonanțele structurilor terțare și non-terțare, apelează la mijloace de alterare modală, folosește trisonuri și acorduri de septimă ale treptelor principale și secundare. În secțiunile expoziționale ale formei predomină mijloacele diatonice, în timp ce în dezvoltare limbajul armonic devine mai complex prin atragerea posibilităților sistemului cromatic. Planul tonal al sonatei este, de asemenea, subordonat dezvoltării ideii constructive principale, în care aspectul structurilor expoziționale, necontrastante ca intonație și tematism, este determinat de structurile înrudite iar secțiunile de dezvoltare, în care are loc o evoluție tematică intensă, sunt asociate cu o transferul în sfere tonale îndepărtate.

În general, aspectul armonic al *Sonatei-reminiscentza* a lui N. Medtner îmbină două caracteristici opuse: simplitatea și, în același timp, complexitatea. Acest lucru se explică prin faptul că, în materie de tehnică compozițională, N. Medtner a echilibrat întotdeauna cu pricepere categoriile contrarii, care corespundeau propriilor sale principii creative. Claritatea verticalei armonice și logica dezvoltării orizontale a formei îl ajută pe interpret să determine corect semnificația fiecărui element intonațional-tematic, să contureze cezurile și zonele culminante și să construiască o linie unitară de dezvoltare compozițională.

Textura de pian a *Sonatei-reminiscentza*, în ansamblu, poate fi caracterizată ca o sinteză complexă a structurilor omofonice și polifonice, un fel de omofonie polifonizată formată dintr-o combinație de trei straturi. De regulă, rolul centrului intonațional-semantic în cadrul acestuia este asumat de melodia conducătoare, baza modal-armonică o constituie cel mai adesea basul; iar vocile mijlocii, variate pe plan intonațional, completează spațiul factual.

Drept bază a facturii *Sonatei-reminiscentza* apare textura omofonă, în care se păstrează distincția funcțională tradițională dintre melodie și acompaniament. Latura sonoră-modală a melodiei este în mare măsură caracterizată de originea sa vocală sau instrumentală, care ar trebui să se reflecte întotdeauna în tratarea interpretativă. Totodată, în calitate de voci melodice, ce amplifică latura modală a acestora, apar așa-numitele melodii de figurație.

Acompaniamentul nu doar acoperă cadrul armonic, ci, îmbogățind și tema principală, capătă melodicitate, fapt ce determină și prezentarea preponderent în figurații a acestuia. Aici, deosebit de importante sunt tehnicile cvasi-polifonice de multivocalitate latentă, care determină formarea unor straturi multiple și chiar diferențiate ale texturii însoțitoare.

O fațetă inseparabilă a țesăturii muzicale a *Sonatei-reminiscentza* sunt, de asemenea, tehnicile polifonice. Acestea sunt folosite în primul rând pentru a satura materialul tematic în timpul dezvoltării sale și, prin urmare, predomină în acest compartiment. În prima și a doua fază sunt utilizate mijloace ale polifoniei contrastante; în culminația secțiunii de mijloc a sonatei

compozitorul apelează la principiul imitației, îmbinând cu măiestrie două versiuni ale aceleiași teme, creând un efect neașteptat al contrastului figurativ.

În consecință, în factura omofonică a *Sonatei-remniszenza*, melodia și acompaniamentul sunt asemănătoare prin caracterul expunerii: melodia este supusă legităților armonice, acompaniamentul capătă trăsături melodice, iar conexiunile dintre acestea includ elemente de polifonizare. Ca rezultat, apare o îmbinare originală a componentelor facturii, ce definește stilul pianistic unic al muzicii lui Medtner.

Pentru interpret, particularitatea *Sonatei-remniszenza* este determinată de expunerea pianistică, prin excelență, clară, a materialului. Aceasta se datorează măiestriei și cunoașterii profunde de către N. Medtner, a potențialului timbral al pianului, deoarece de-a lungul vieții sale a fost și un pianist concertist de succes. Fiind un artist de o înaltă ținută intelectuală, îndreptându-și arta către interpreți cu o gândire profundă, ce știu a asculta muzica, N. Medtner părea să-i invite să pătrundă îndeaproape în stilul scriiturii sale, cuprinzând întreaga complexitate a omofoniei polifonizate. Era convins că numai pe această cale un pianist va putea să înțeleagă esența concepției figurativ-artistice, să se identifice cu adevăratele sentimente întruchipate în sunetele muzicale.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI GENERALE

Proiectul științific-artistic finalizat a reflectat intenția autorului de a-și rezuma experiența mai multor ani de interpretare și pedagogie pianistică. Partea artistică a tezei este reprezentată de trei programe de concert în care au fost interpretate lucrările indicate în anexe, dintre care majoritatea au fost scrise de N. Medtner. Partea teoretică examinează și analizează *Sonata-remniszenza*, precum și alte lucrări ale compozitorului legate de aceasta atât pe plan tematic, cât și figurativ. Astfel, scopul tezei, de a identifica trăsăturile compoziționale, dramaturgice și facturale ale *Sonatei-remniszenza* a lui N. Medtner, prin prisma tratării interpretative, a fost atins.

1. În urma analizei muzicologice și interpretative a *Sonatei-remniszenza*, conchidem că universul artistic al acesteia se deosebește printr-o rară integralitate. Luarea în considerare a altor lucrări pentru pian ale lui N. Medtner, legate de aceasta pe plan figurativ, intonațional-tematic și textural, confirmă această idee. Trăsătura dată se datorează sistemului armonios de viziuni estetice ale compozitorului și vorbește despre integralitatea spațiului de creație al autorului. Imaginile pe care le-a creat sunt foarte sincere, nu este nimic extraordinar sau supraomenesc în ele. Unul din preceptele morale importante ale muzicii lui N. Medtner rezidă în faptul că el, un artist neobișnuit de impresionabil, care era foarte conștient de timpurile în care trăia, nu a încercat niciodată să se detașeze de comunitatea muzicală globală și să se refugieze pe tărâmul iluziei pure. Totodată, viziunea compozitorului asupra lumii, pe fundalul tendințelor muzicale care se dezvoltau rapid în secolul XX, pare idealizată și, potrivit contemporanilor săi, lipsită de actualitate, irelevantă. Idealul

lui N. Medtner consta în renașterea normelor generale, eterne, ale artei clasice, afirmarea universalității fundamentelor tonal-armonice și inтонаțional-tematice ale artei muzicale. El a căutat să recreeze nu un anumit stil specific, ci un tip de artă clasic care să fie pe înțelesul tuturor: să restaureze relațiile inerente de idei și mijloacele acesteia, veridicitatea și frumusețea, forța și măsura, expresivitatea detaliilor și proporționalitatea întregului, precum și multe alte trăsături definitorii ale artei de acest tip. Aceasta este singura antiteză acceptabilă de către compozitor, în fața tendințelor moderne. Principalul lucru pentru un artist adevărat, potrivit lui N. Medtner, este să nu se lase ispitit de tendințele de moment ale modei, în care criteriile sunt trecătoare iar adevărul își pierde certitudinea. Singura soluție este fidelitatea față de cele mai înalte și eterne legi „nescrise” ale muzicii. Lumea spirituală a compozitorului s-a exprimat cel mai pe deplin în manifestul său estetic – *Muza și moda*, în moștenirea sa epistolară și, bineînțeles, în creațiile sale. N. Medtner este unul dintre acei mari artiști care nu au „inventat”, ci au mărturisit.

2. *Sonata-reminiscentza* ocupă un loc central în moștenirea pianistică a lui N. Medtner, care a considerat că această lucrare este una de succes, a iubit-o foarte mult și a interpretat-o adesea. Amploarea concepției artistice și profunzimea filozofică a conținutului acestei sonate, scrisă în perioada pe când compozitorul se afla în străinătate, au reflectat viziunea sa asupra lumii și au dezvăluit noi posibilități pentru dezvoltarea acestui gen. Op. 38 debutează cu *Sonata-reminiscentza*, acesta fiind primul dintre cele trei cicluri ale *Motivelor uitate*. Originalitatea formei sonatei este dictată de conținutul figurativ al acesteia. Tema principală a acestei lucrări (*tema-reminiscentza*) leagă, printr-un singur fir, toate creațiile din acest ciclu iar starea de spirit generală a sonatei poartă amprenta altor lucrări ale compozitorului. Materialul secundar este prezentat prin trei teme, fapt ce decurge din planul figurativ al întregii compoziții, care are o dublă expoziție, dezvoltare și repriză, și corespunde conținutului și importanței materialului. În prima expoziție, predomină imaginea temei principale iar în cea de-a doua, în prim-plan apare tema secundară, purtând noi „imagini ale amintirilor”, în timp ce cea principală este prezentată într-o formă mai puțin dezvoltată. Apariția unei teme noi (cea de-a treia temă secundară) în repriză, intensifică acțiunea. Diversitatea imaginilor și fațetelor experiențelor emoționale ale acestei muzici trezește până astăzi un interes nedisimulat atât din partea interpreților, cât și a ascultătorilor.

3. Aspectul dramaturgic al *Sonatei-reminiscentza* rezultă în mod direct din viziunea despre lume a autorului acesteia și condiționează apariția unei forme deosebite de organizare tematică. Aici nu există distanță dintre tema-erou și creatorul ei; în muzica sonatei, vocea autorului este auzită nemijlocit, emoțiile sale fiind exprimate cu claritate. Astfel, aici sunt îmbinate mijloacele modalităților lirice, epice și dramatice de organizare a conținutului. Sfera lirică se desfășoară în cadrul unei palete figurative largi, dezvăluind o extraordinară bogăție de stări emoționale, cea mai subtilă gamă de trăiri ale sufletului uman. Dovada incontestabilă a tipului liric de conținut este

atenția compozitorului la subtilitățile nivelului motivic-sintactic. Începutul liric apare, în *Sonata-remniscenza*, în legătură inextricabilă cu dramaticul, care se relevă în expunerea reliefată și dezvoltarea principalelor teme muzicale ale lucrării, precum și în alegerea formei de sonată. Trăsăturile epice adaugă unei astfel de sinteze, un ton calm al exprimării, o dezvoltare fără grabă a materialului și prezența „poziției” autorului.

4. O evaluare a indicațiilor de interpretare ale lui N. Medtner, expuse în textul *Sonatei-remniscenza*, precum și observațiile pianistice ale autorului, au făcut posibilă identificarea trăsăturilor aspectului textural al lucrării, care indică o multitudine de straturi și o ambiguitate muzicală a acesteia. Planul orizontal al texturii este determinat de legitățile armoniei, întrucât planul tonal, aspectul funcțional și coloristic al acordurilor reprezintă o caracteristică nu doar a stilului *Sonatei-remniscenza*, ci și a altor lucrări ale compozitorului. Secțiunea verticală a texturii este tradițională pentru romantismul târziu și conține trăsături caracteristice unei structuri de tip omofonic, în care iese în evidență melodia cantabilă și un acompaniament dezvoltat. Diferite tipuri de tehnici polifonice servesc ca mijloc important de dezvoltare a materialului muzical: în principal procedeele multi-tematic, contrastant și – mai rar – imitația. Drept urmare, discursul muzical este saturat de elemente polifonice, care determină claritatea liniilor grafice și predominanța, mai degrabă, a desenului decât a bogăției de culori.

RECOMANDĂRI:

- extinderea căutărilor analitice asupra întregului domeniu al repertoriului de pian al compozitorului;
- aplicarea rezultatelor obținute la analiza partidelor de pian a opusurilor vocale și instrumentale ale lui N. Medtner;
- completarea și aprofundarea metodologiei de cercetare a creației lui N. Medtner prin atragerea de informații de arhivă din surse străine;
- popularizarea creației și stimularea interpretării moștenirii pianiste a lui N. Medtner prin includerea lucrărilor sale în programele de concerte;
- elaborarea de recomandări metodologice pentru studenții pianiști privind însușirea discursului structurat complex al lui N. Medtner;
- compararea sonatelor lui N. Medtner cu lucrările de formă amplă ale contemporanilor săi, cu focusarea atenției pe trăsăturile facturii pianului, specificul limbajului muzical, principiile construcției formei etc.;
- utilizarea intensă a rezultatelor cercetărilor teoretice și a observațiilor practice asupra creațiilor pentru pian ale lui N. Medtner și asupra moștenirii sale pianistice, în cursurile didactice

de *Instrument și lectura la prima vizită, Istoria muzicii universale, Istoria artei interpretative (pian), Metodică predării disciplinei de specialitate;*

- stimularea contactelor artistice ale studenților AMTAP cu reprezentanții instituțiilor de învățământ și ai organizațiilor artistice din alte țări pentru a se familiariza cu experiența interpretării muzicii lui N. Medtner.

**PROGRAMELE RECITALURILOR AUTORULUI TEZEI
(COMPONENTA PRACTICĂ A TEZEI)**

Programul de concert № 1

C. Franck, F. Schubert, J. Brahms, N. Medtner

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Sala mare, blocul II, 13 august 2020

1. Franck C. *Preludiu, fuga și o variație* op. 18
2. Schubert F. *Sonata D.537*
(I. Allegro ma non troppo. II. Allegretto quasi Andantino. III. Allegro vivace)
3. Brahms J. *Intermezzo* op. 118 nr. 2
4. Medtner N. *Sonata-Reminiscenza* op. 38 nr. 1

Programul de concert № 2

N. Medtner și P. Ceaikovski

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Sala mare, blocul II, 2 iulie 2021

1. Medtner N. *Canzona matinata* op. 39 nr. 4
Povestea op. 51 nr. 2
Povestea op. 51 nr. 5
Povestea op. 51 nr. 4
Povestea op. 51 nr. 6
2. Ceaikovski P. *Meditația* op. 72 nr. 5
Dialogul op. 72 nr. 8
Cântecul elegiac op. 72 nr. 14
3. Medtner N. *Povestea «Когда что звали мы своим, навек от нас ушло...»* op. 34 nr. 2
Canzona serenata op. 38 nr. 6

Programul de concert № 3

N. Medtner și S. Rahmaninov

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Sala mare, blocul II, 30 iunie 2022

5. Medtner N. *Alla Reminiscenza («Как бы воспоминание»)* op. 38 nr. 8
Sonate Elegie op. 11 nr. 2

6. Rahmaninov S. *Preludiul* op. 23 nr. 4
Preludiul op. 32 nr. 12
Preludiul op. 23 nr. 10
Preludiul op. 32 nr. 10
Preludiul op. 32 nr. 5

7. Medtner N. *Sonate-vocalise* op. 41 nr. 1 (pentru voce și pian)
soprano – Lilia Șolomei, pian – Maria Gheorghieva

LISTA PUBLICAȚILOR ȘTIINȚIFICE ALE AUTORULUI TEZEI

2. Articole în diferite reviste științifice:

2.2. în reviste din străinătate, recunoscute:

- 1) Георгиева М. *Мировоззрение Н. Метнера как идейно-образная основа для его фортепианных сочинений*. În: *Искусствознание: история, теория, практика*. Челябинск: ЮУрГИИ им. П. И. Чайковского, № 2 (31) май 2021, pp. 59–65. ISSN 2227-2577.

2.3. în reviste incluse în Registrul național al revistelor de profil, cu indicarea categoriei:

- 2) Георгиева, М. *Организация музыкального времени в «Сонате-воспоминание» оп. 38 № 1 Н. Метнера*. În: *Studiul Artelor și Culturologie: istorie, teorie, practica*. Chișinău: Notograf prim, Nr. 1 (36), 2020, pp. 87–93. ISSN 2345-1408. Categoria B.
- 3) Георгиева М. *Фактура «Сонаты-воспоминание» (оп. 38 № 1) Н. Метнера сквозь призму исполнительских задач*. În: *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică*. Chișinău: Notograf prim, Nr. 1 (42) 2020, pp. 91–97. ISSN 2345-1408. Categoria B.
- 4) Gheorghieva, M. *Создание для пиано а Н. Медтнера в контексте его эстетических взглядов*. În: *Revista de Știință, Inovare, Cultură și Artă Akademos*, 2023, nr. 1 (68), pp. 139–145. ISSN 1857-0461. DOI: 10.52673/18570461.23.1-68.18. Categoria B.

3. Articole în culegeri științifice:

3.2. în lucrările manifestărilor științifice incluse în alte baze de date acceptate de către ANACEC:

- 1) Георгиева, М. *Интонационно-тематические особенности фортепианной миниатюры Canzona matinata (оп. 39 № 4) Н. Метнера*. În: *Мир культуры: искусство, наука, образование*, вып. 9. Челябинск: ЮУрГИИ им. П. И. Чайковского, 2020, pp. 75–78. ISBN 978-5-94934-090-5.
- 2) Георгиева, М. *Программный замысел как одна из ключевых основ для исполнительского анализа организации музыкального времени в «Сонате-воспоминании» (оп. 38 № 1) Н. Метнера*. În: *Искусство, наука, образование: траектории творчества современной России: сб. научных статей и материалов заседаний круглых столов (10.12.2019–11.12.2019)*. Челябинск: ЮУрГИИ им. П. И. Чайковского, 2019, pp. 242–246. ISBN 978-5-94934-084-4.

3.3. în lucrările manifestărilor științifice incluse în Registrul materialelor publicate în baza manifestărilor științifice organizate din Republica Moldova:

- 3) Георгиева, М. *Сочетание лирических и драматических черт в развертывании образного мира Сонаты-воспоминание оп. 38, № 1 Н. Метнера*. In: *Învățămintul artistic – dimensiuni culturale*. Chișinău, Republica Moldova: "Notograf Prim" SRL, 2022, pp. 56–62. ISBN 978-9975-84-176-4. DOI: 10.55383/iadc2022.11

4. Materiale/teze la forurile științifice:

4.2. conferințe internaționale în Republica Moldova:

- 1) Георгиева, М. *Организация музыкального времени в «Сонате-воспоминании» (ор. 38 № 1) Николая Метнера*. În: Conferința științifică internațională *Învățământul artistic – dimensiuni culturale*. 19 aprilie, 2019. Rezumatele lucrărilor. Chișinău: AMTAP, 2019 (Notograf Prim), pp. 15–16. ISBN 978-9975-84-088-0.
- 2) Георгиева, М. *Синтез гомофонно-гармонического и полифонического мышления в «Сонате-воспоминании» (ор. 38 №1) Николая Метнера*. În: *Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creație compositivă) în contemporaneitate*. Conferința științifică internațională. 17 iunie 2019. Chișinău: Tipografia „VALINEX SRL”, 2019, Rezumate, pp. 59–60. ISBN 978-9975-68-371-5.
- 3) Георгиева, М. *Драматургия «Сонаты-воспоминания» (ор. 8 № 1) Н. Метнера как основа ее исполнительской интерпретации*. În: *Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creație compositivă)*, Ediția a V-a, 24 septembrie 2019. Chișinău: Tipografia „VALINEX SRL”, 2019, Ediția a V-a, pp. 100-101. ISBN 978-9975-68-377-7.
- 4) Георгиева, М. *Жанровые и тематические особенности Canzona matinata (утренняя песня) ор. 39 № 4 Н. Метнера*. În: *Învățământul artistic – dimensiuni culturale*, 15 mai 2020, tezele comunicărilor. Chișinău, Republica Moldova: 2020, Vol.1, pp. 91–92. ISBN 978-9975-3311-6-6.
- 5) Георгиева, М. *Основные виды фортепианной фактуры «Сонаты-воспоминания» ор. 38 № 1 Н. Метнера*. În: *Cultura și arta: cercetare, valorificare, promovare*, 10 decembrie 2021. Chișinău: 2021, R, pp. 25–26. ISBN 978-9975-117-80-7.
- 6) Георгиева, М. *Сочетание лирических и драматических черт в разворачивании образного мира «Сонаты-воспоминания» ор. 38 № 1 Н. Метнера*. În: *Învățământul artistic – dimensiuni culturale: Tezele comunicărilor*, 15 aprilie 2022. Chișinău, Republica Moldova: Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, 2022, pp. 35–36. ISBN 978-9975-117-81-4.4.3.

4.3. conferințe cu participare internațională (peste hotare):

- 7) Георгиева М. *Программный замысел как одна из ключевых основ для исполнительского анализа организации музыкального времени в Сонате-воспоминании (ор. 38 № 1) Н. Метнера*. În: *Искусство, наука, образование: траектории творчества современной России*. Сборник научных статей и материалов заседаний круглых столов по итогам Международной научно-практической конференции (10.12.2019–11.12.2019). г Челябинск, Российская Федерация: ЮУрГИИ им. П. И. Чайковского, 2019, pp. 242–246. ISBN 978-5-94934-084-4
- 8) Георгиева М. *Интонационно-тематические особенности фортепианной миниатюры Canzona matinata ор. 39 № 4 Н. Метнера*. În: *Мир культуры: искусство, наука, образование*. Сборник научных статей и материалов заседаний круглых столов по итогам конференции (25.11.2020). г. Челябинск, Российская Федерация: ЮУрГИИ им. П. И. Чайковского, 2020, pp. 75–78. ISBN: 978-5-94934-090-5.

ADNOTARE

Gheorghieva Maria. *Sonata-reminiscenza* de Nikolai Medtner: caracteristicile dramaturgice și de factură prin prisma tratării interpretative. Teză de doctor în arte, specialitatea 653.01. Muzicologie, Chișinău, 2023.

Structura tezei: Partea artistică: trei recitaluri, înregistrate pe DVD. **Partea teoretică:** introducere, două capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 69 de titluri, 1 anexă, 85 de pagini ale textului de bază, 3 pagini de anexa.

Cuvinte-cheie: Nikolai Medtner, muzică pentru pian, sonată, dramaturgie, compoziție, factură, repertoriu, tratare interpretativă.

Domeniul de studiu: muzica pentru pian a lui N. Medtner.

Scopul și sarcinile lucrării. Scopul cercetării – a argumenta unicitatea soluției compoziționale-dramatice și de factură *Sonatei-reminiscenza* op. 38 nr. 1 de N. Medtner prin sinteza modurilor lirice, epice și dramatice de organizare a conținutului și un tip special de factură care combină principiile omofoniei și polifoniei.

Sarcinile cercetării: a efectua analiza muzicologică și interpretativă a *Sonatei-reminiscenza* și a altor creații pentru pian de N. Medtner, legate pe plan figurativ cu aceasta; a releva importanța *Sonatei-reminiscenza*, ca una din cele mai importante în creația pianistică a compozitorului; a determina particularitățile tratării compoziționale, dramaturgice și de factură ale *Sonatei-reminiscenza* de N. Medtner; a caracteriza sistemul de indicații interpretative ale lui N. Medtner în textul muzical; a identifica problemele interpretative *Sonatei-reminiscenza* și a recomanda modalități specifice de rezolvare a acestora.

Noutatea și originalitatea tezei se datorează faptului că pentru prima dată în Republica Moldova prezintă o cercetare a particularităților dramaturgice și facturale ale *Sonatei-reminiscenza* de N. Medtner, de pe pozițiile tratării interpretative. Analiza efectuată completează în mod semnificativ și facilitează lucrul pianiștilor asupra acestei creații și asupra altor opusuri ale acestui autor și servește drept suport pentru o evaluare artistică argumentată a tratărilor interpretative ale acesteia.

Valoarea practică a tezei Teza poate fi utilă în cursurile universitare de *Instrument și lectura la prima vizită*, *Istoria muzicii universale*, *Istoria artei interpretative (pian)*, *Metodică predării disciplinei de specialitate*. Recomandările practice pot fi utile pianiștilor-interpreți și pedagogilor din instituțiile muzicale, în clasele de pian special, ansamblu caneral și măiestrie de concert.

Aprobarea rezultatelor tezei. Aprobarea *practică* a fost realizată în cadrul a trei recitaluri, prezentate în Sala Mare a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice. Rezultatele *teoretice* au fost reflectate în 7 publicații științifice, cât și în materialele a 8 conferințe republicane și internaționale în Republica Moldova și Federația Rusă.

АННОТАЦИЯ

Георгиева Мария. *Соната-воспоминание* Николая Метнера: драматургические и фактурные особенности сквозь призму исполнительской трактовки. Диссертация на соискание ученого звания доктора искусств по специальности 653.01 – Музыкаведение, Кишинэу, 2023.

Структура диссертации: *Творческая часть:* три концертные программы, записанные на DVD. *Научное исследование:* введение, две главы, основные выводы и рекомендации, библиография из 69 наименований, 1 приложение; 85 страницы основного текста, 3 страницы приложения.

Ключевые слова: Николай Метнер, фортепианная музыка, соната, драматургия, композиция, фактура, репертуар, исполнительская интерпретация.

Область исследования: фортепианная музыка Н. Метнера.

Цель и задачи работы. Цель исследования – обосновать уникальность композиционно-драматургического и фактурного решения *Сонаты-воспоминания* ор. 38 № 1 Н. Метнера синтезом лирического, эпического и драматического способов организации содержания и особым видом фактуры, объединяющей принципы гомофонии и полифонии.

Задачи исследования: выполнить музыковедческий и исполнительский анализ *Сонаты-воспоминания* и ряда других фортепианных произведений Н. Метнера; раскрыть значение *Сонаты-воспоминания* как одного из важнейших сочинений в фортепианном наследии Н. Метнера; определить композиционно-драматургические и фактурные особенности *Сонаты-воспоминания*; охарактеризовать указания Н. Метнера в нотном тексте произведения; выявить проблемы интерпретации *Сонаты-воспоминания* и рекомендовать конкретные пути их решения.

Научно-практическая новизна и оригинальность диссертации связана с тем, что в ней впервые в музыковедении Республики Молдова исследованы драматургические и фактурные особенности *Сонаты-воспоминания* Н. Метнера с позиции исполнительской трактовки. Предпринятый анализ существенно обогащает и облегчает работу пианистов над данным сочинением и над другими опусами этого автора, а также дает основание для аргументированной художественной оценки той или иной исполнительской интерпретации.

Практическая значимость диссертации. Результаты работы могут быть применены в учебных курсах *Инструмент и чтение с листа, История мировой музыки, История исполнительского искусства, Методика преподавания специальной дисциплины.* Практические рекомендации могут быть полезны пианистам-исполнителям и педагогам музыкальных учебных заведений по классам специального фортепиано, камерного ансамбля и концертмейстерского мастерства.

Апробирование результатов работы. *Практическая* апробация была осуществлена в рамках трех концертных выступлений в Большом зале Академии музыки, театра и изобразительных искусств. Результаты *теоретических* изысканий были отражены в 7 научных публикациях, а также в материалах 8 республиканских и международных научных конференций в Республике Молдова и Российской Федерации.

ANNOTATION

Gheorghieva Maria. *Sonata-reminiscenza* by Nikolai Medtner: dramaturgical and textural features from the perspective of the performing interpretation. Dissertation for the academic title of Doctor of Arts, specialty 653.01 – Musicology, Chisinau, 2023.

Thesis structure: *Creative part:* three concert programs recorded on DVD. ***Scientific study:*** introduction, 2 chapters, main conclusions and recommendations, bibliography of 69 titles, 1 annex; 85 pages of the main text, 3 pages of the annex.

Keywords: Nikolai Medtner, piano music, sonata, dramaturgy, composition, texture, repertoire, performing interpretation.

Area of research: piano music of N. Medtner.

Aim and purpose of the work. The study aims to substantiate the uniqueness of the compositional, dramaturgical and textural solution of the N. Medtner's *Sonata-reminiscenza* with a synthesis of lyrical, epic and dramatic modalities of content's organization and a special kind of texture which combines the principles of homophony and polyphony.

Research objectives: to provide a musicological and performance analysis of the *Sonata-reminiscenza* and other piano works by N. Medtner related to it in terms of imagery; to reveal the significance of the *Sonata-reminiscenza* as one of the most important works in N. Medtner's piano legacy; to determine the characteristics of the compositional, dramaturgical and textural solution of *Sonata-reminiscenza*; to describe N. Medtner's system of instructions for performing in the sheet music; to identify interpretation problems of the *Sonata-reminiscenza* and recommend specific ways to solve them.

The innovation and originality of the thesis is due to the fact that this dissertation is the first in Moldavian musicology to present a study of the dramaturgical and textural peculiarities of Medtner's *Sonata-reminiscenza* related to the artistic interpretation of the performer. This analysis significantly enriches and helps pianists to work on these work and other opuses by this composer and provides the basis for a proved artistic evaluation of any given performance.

The practical significance of the thesis. The results of work can be applied in the courses *Instrument and reading from a sheet, History of World Music, History of Piano Performance, and Methodology of Teaching the Instrument*. Practical recommendations may be useful for pianists-performers and teachers of music educational institutions in special piano, chamber ensemble and concertmaster classes.

Validation of the results of the work. *Practical* approval was implemented in the 3 concert performances in the Great Hall of the Academy of Music, Theatre and Fine Arts. The results of the *theoretical* work were reflected in 7 scientific publications, as well as in the materials of 8 republican and international scientific conferences in the Republic of Moldova and the Russian Federation.

GHEORGHIEVA MARIA

***SONATA-REMINISCENZA* DE NIKOLAI MEDTNER:
CARACTERISTICILE DRAMATURGICE ȘI DE FACTURĂ
PRIN PRISMA TRATĂRII INTERPRETATIVE**

**SPECIALITATEA 653.01 – MUZICOLOGIE
(DOCTORAT PROFESIONAL)**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR ÎN ARTE

Aprobat spre tipar: 10.10.2023
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: 1,35

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj 50 ex.
Comanda nr.

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
CENTRUL EDITORIAL-POLIGRAFIC
Str. A. Mateevici, 60, Chișinău
Republica Moldova, MD 2000